opleiding van den Dienst des Woords, als met de bezwaren van hen, die het beginsel van Universitaire studie wenschen gehandhaafd te zien;

overwegende, dat de tijd haar ook nog niet rijp toeschijnt, om thans reeds tot een principieele oplossing van dit vraagstuk te komen,

besluit met waardeering van de goede bedoeling dergenen, die deze voorstellen hebben ingezonden, en hoewel ze de gedeeldheid in de opleiding betreurt, alle voorstellen in deze materie terzijde te leggen.

2°. de Generale Synode

kennis genomen hebbende van het verzoek der Particuliere Synode van Friesland Noordelijk gedeelte, dat de Generale Synode zich zal uitspreken over het zoogenaamde „beding van 1892", opdat dit niet tot een dogma worde,

kennis genomen hebbende van de nadere verklaring der afgevaardigden, dat met dit zoogenaamde beding van 1892 bedoeld wordt de slotverklaring der Chr. Geref. Synode van Leeuwarden, dat deze Synode oordeelde te moeten handhaven het beginsel, dat de Kerk geroepen is eene eigene inrichting tot opleiding harer Dienaren te hebben, met welke verklaring de Ned. Geref. Synode van 's Gravenhage genoegen heeft genomen,

verklaart dat uit de bewoordingen zelf van deze overeenkomst en uit den aard der zaak volgt, dat de Gereformeerde Kerken in Nederland noch in dit beginsel noch in eenig ander beginsel van opleiding ooit een dogma hebben gezien,

en vermaant alle broeders, om ook bij verschil van overtuiging op dit punt, elkander in broederlijke liefde te verdragen.

Een lid uwer Commissie, Prof. L. Lindeboom, heeft bezwaar tegen de conclusies en de daarbij gegeven considerans.

DR. H. H. KUYPER, *rapporteur*.

Leestafel.

Als ik zoo tegen den stapel boeken, die in de maanden dat onze HERAUT „in half uniform overzomerde", op mijn leestafel zich gevormd heeft, in meer dan één zin opzie, verbindt zich daaraan voor mij onwillekeurig de gedachte aan een vertoog van den voor eenige jaren gestorven EDUARD VON HARTMANN, dat ik in de vacantie nog eens weer onder de oogen kreeg.

Dit vertoog komt voor in zijn MODERNE PROBLEME, een bundeltje dat in de tachtiger jaren der vorige eeuw twee drukken beleefde en heeft tot titel: DER BÜCHER NOTH.

Voor zoover ik kan nagaan, staat mijn onwillekeurige gedachtenverbinding onder de zielige „wet van het contrast".

De wijsgeer klaagt in zijn vertoog, dat er in Duitschland een boeken-nood is en al meer zal komen.

Niet in den zin waarin wij ook spreken van „watersnood", zoodat men daar met boeken overstroomd wordt, maar in dien zin, dat er te weinig boeken verschijnen en zullen verschijnen, althans te weinig serieuze boeken.

Met het oog op mijn stapel, denk ik: „wat zijn wij Nederlanders er dan toch beter aan toe!"

Dat de duitsche uitgevers, die, zooals VON HARTMANN opmerkt, „toch maar zaken-menschen zijn", van dit soort literatuur al minder bieden, ligt, volgens den naar gronden en oorzaken zoekende, in de omstandigheid, dat er bij het publiek al minder vraag naar is.

Jawel! De wet van vraag en aanbod. Maar alweer met het oog op mijn stapel, denk ik: „wat zijn wij dan toch in gelukkiger omstandigheden."

Correct wijsgeerig wordt dan weer voor dezen grond naar een nog dieperen gezocht en v. HARTMANN vindt er niet één, maar zeven.

Laat mij 2 van deze 7 gronden, den eersten en den laatsten, omdat zij mij voor Nederlandsche lezers de meest gewichtige toeschijnen, hier even vermelden.

Voor het feit, dat in Duitschland al minder vraag is naar en alzoo minder aanbod van serieuze literatuur, voert de wijsgeer als eersten grond aan:

de afneming van den vrijen tijd der beschaafden en van hun geschiktheid om zich dien vrijen tijd met ernst en inspanning ten nutte te maken, hetgeen een literatuur begunstigt, die tot verpoozing en verstrooiing dient en benadeelt een zoodanige, die voor de lectuur een zekere gestadigheid en concentratie verlangt.

En als zevenden voert hij aan, dat:

het zich gewennen aan dagblad- en tijdschriftlectuur bederft den smaak en de geschiktheid voor het lezen van samenhangende werken.

Plezierig voor de duitsche journalistiek!

Dan, het zij zoo. De groote denker, die zijn volk goed kende, zegt het en dus zal het wel zoo wezen.

Wanneer ik de vermelding van deze twee gronden waaruit VON HARTMANN het door hem betreurde verschijnsel van *der Bücher Noth* verklaart, voor Nederlandsche lezers niet onbelangrijk acht, dan is dat wijl ik het voor hen nog al flatteerend vind. Ik toch meen, dat voor het feit van den steeds aanwassenden stroom van serieuze lectuur ten ontzet, alsnu de, zij het ook gedeeltelijke, verklaring is te vinden in een, op het stuk van literatuur, bij ons Nederlanders bestaande smaak en geschiktheid, welke met die der Duitschers waarover VAN HARTMANN het heeft, contrasteert.

Er is wat mij in die meening versterkt. Ik denk daarbij inzonderheid aan gereformeerde Nederlanders. Op grond van een vrij langdurige ervaring mag ik verzekeren, dat onder hen ter verpoozing en verstrooiing betrekkelijk weinig, maar daarentegen aan een lectuur, die zekere gestadigheid en concentratie eischt, vrij druk wordt gedaan.

Van de studie-menschen spreekt dit vanzelf, maar het geldt ook van de zaken-menschen. Men moest maar eens gelijk ik zoo menigmaal, zoo'n zaken man, om iets te noemen, in zijn vrijen tijd, b.v. op den stillen Zondag-middag verdiept hebben gezien in het hoofdartikel van zijn *Heraut*; in zijn oogen en op zijn gezicht hebben bespied de gestadigheid en concentratie van zijn geest, waarmee hij zich aan deze lectuur wijdt.

Hij geniet in zoo'n artikel.

Zou voor de versplintering ervan in een „mozaïk van entrefilets", wat VON HARTMANN voor de hoofdartikelen van de duitsche bladen vreesde, en waarop 'n redacteur van 'n KERKBODE ten onzent eens plan had met die der hoofdartikelen van DE HERAUT, — stichtelijk bedanken.

Hij wil het — zooals 'n MARKER-visscher mij eens zei van de KAMER-HANDELINGEN, — „met zijn eigen oogen zien en niet door de oogen van een ander."

Ons volk, ons gereformeerde volk heeft, het blijkt ook uit andere gegevens, den smaak en geschiktheid voor het lezen van samenhangende werken, op het gebied van kennisaanbrengende, van godsdienstzin en schoonheidszin bevorderende literatuur allerminst verleerd.

Onze Christelijke periodieken althans, en dat niet alleen de groote, maar ook de kleine, bevorderen ook met hun „artikelen-reeksen", dien smaak veeleer, dan dat zij hem bederven.

Wat volgens VON HARTMANN zijn landgenooten missen, wordt alzoo bij de onze nog gevonden en daarom is serieuze literatuur onder ons nog altijd gewild, is er vraag naar, en dat in nog steeds toenemender mate.

Onze uitgevers, die toch ook „takenmenschen zijn," weten dit wel, en al weten zij ook wel, dat veel lezen, vooral van zulke boeken, wijl het vaak diep doordenken eischt, vermoeiing des vleesches is, hun mercantiele ervaring heeft hen geleerd, dat onze menschen voor hun geestelijke ontwikkeling deze vermoeiing des vleesches gaarne over hebben.

En zie ik nu weer op tegen den stapel van mijn leestafel, dan heb ik alle reden om mij niet door de klaaglijke voorspelling van den Wijze van LICHTENFELDE over *der Bücher Noth* te laten verontrusten, maar door de apodiktische verzekering van den Wijze van JERUSALEM: *van vele boeken te maken is geen einde*, te laten bemoedigen.

Te laten bemoedigen. Hierin toch ben ik het weer met VON HARTMANN, die over dagbladen en tijdschriften niet bijzonder te spreken is, goed eens, dat het tot de taak van een periodiek behoort: „auf wichtige Erscheinungen der Literatur hinzuweisen."

En wijl nu, wat onze HERAUT betreft, die taak aan mij is toevertrouwd, is het mij een bemoediging, dat het mij, na genoten zomerrust, aan een rijk en, na ik al gezien heb, ook aan een belangrijk materiaal ter bearbeiding, niet zal ontbreken.

Ik mag zeggen, dat de boeken, die de heeren uitgevers ter aankondiging aan DE HERAUT zenden, sedert den laatsten tijd allen, zij het ook met verschil in graad, voor onze lezers van belang zijn. De dagen, dat een bundel liedjes van SPEERSHOFF naast boekjes waarin een „Afstammingsleer" uit de derde hand, gepopulariseerd en gepropagandeerd werd, op de leestafel van de HERAUT werden gezet, zijn voorbij.

Belangrijk voor onze lezers zijn dan ook de drie werken, die ik, zoo voor de hand weg, uit den stapel greep en waarover ik het, na lezing, dan ditmaal zal hebben.

Dit geldt, uit een oogpunt van catechetiek, van drie Gereformeerde Catechismus-verklaringen, die onlangs in nieuwen druk zijn verschenen.

De eene is van DS. G. ELZENGA, predikant te KAMPEN en verscheen in 2en druk onder den titel: VERKLARING VAN DEN HEIDELBERGSCHEN CATECHISMUS, te Kampen bij J. H. Kok.

De andere is van DS. S. J. VOGELAAR, predikant te GRONINGEN, en verscheen in 3en druk onder den titel BEKNOPTE VERKLARING VAN DEN HEIDELBERGSCHEN CATHECHISMUS TEN DIENSTE VAN HET CATECHETISCH ONDERWIJS, te Groningen bij de Firma G. J. Reits.

Daarbij gat DS. VOGELAAR, bij dezelfde Firma nog een kleiner werkje uit onder den titel HEIDELBERGSCHE CATHECHISMUS MET KORTE TOELICHTING EN TEKSTEN.

Ik kan deze drie werkjes aanbevelen.

Allereerst omdat ze niet, gelijk vele „vragenboekjes" en „handboeken voor godsdienstonderwijs", het oude, trouwe leerboek onzer Kerk op zij zoeken te schuiven, maar integen deel het gebruik daarvan zoeken te bevorderen.

De beide schrijvers begeeren niet anders, dan dat op de catechisatie en op onze scholen de Heidelberger zal worden geleerd. Wat zij enkel bedoelen is, aan den leerling een boek in handen te geven waarin hij het gehoorde nog eens kan terugvinden, of ook, waarmee hij, op hetgeen hij te hooren zal krijgen, zich kan voorbereiden.

Iets waar, mij dunkt, alles voor en niets tegen is.

Maar ik kan deze drie werkjes ook daarom aanbevelen, wijl hun inhoud „gewoon-gereformeerd" is, waaronder ik versta, dat er, om nu eens met MULTATULI te spreken, geen „buitenissigheden" in staan.

Ik wil bekennen, dat ik op dit stuk, wat den arbeid van den beer VOGELAAR betreft, wiens prediking uit den tijd zijner eerste ambtsperiode te APELDOORN mij menigmaal gesticht heeft, op grond van zijn kerkelijk optreden in zijn tweede periode, — niet volkomen gerust was.

Ik kan echter verzekeren, in deze zijn twee Catechismus verklaringen — de grootere zoowel als de kleinere — niets van dien aard te hebben gemerkt, dan alleen, dat hij buiten op de titelbladen steeds „Catechismus" maar dan weer *in* zijn boekjes „Catechismus" laat drukken.

Maar in deze „buitenissigheid" zit dan toch geen gevaar voor de rust der kerken.

Laat mij er nog aan toevoegen, dat de omstandigheid, dat de beide schrijvers zich mogen verheugen in een 2en en 3en druk hunner werken, zeer voor de bruikbaarheid dier werken getuigt.

G.

Officieele Berichten.

Kort verslag van de vergadering der classis Schiedam gehouden 29 Augustus 1911.

1. Op de gebruikelijke wijze opent Ds. Sieders namens de roepende kerk van Vlaardingen A de vergadering.

2. De kerken zijn regelmatig vertegenwoordigd, met dien verstande, dat Vlaardingen A een secundus-ouderling heeft afgevaardigd. Vlaardingen B, Schiedam, Poortugaal en Hoogvliet hebben eene instructie.

3. In het moderamen nemen zitting: Ds. Jonkers, voorzitter; Ds. van Haeringen, assessor; Ds. van Anken, scriba; Ds. van Hoven, adj.-scriba.

4. Lecture van de notulen der vorige vergadering. Deze worden goedgekeurd.

5. Mededeeling van ingekomen stukken: een schrijven van Ds. Meynen, waarin hij hartelijk afscheid neemt van de classis; van de classis Brielle, waarin van de classis hulp gevraagd wordt voor den dienst in de vacante kerken gedurende de maanden December tot Februari. Wordt toegezegd; van de Part. Syn. (ZG.), dat tot deputaten voor de classis Schiedam zijn benoemd: voor art. 11 en 13 D. K. O. Ds. J. J. Berends (sec. Ds. J. F. Jonkers), voor art. 19, Ds. J. F. Jonkers, voor art. 40, Ds. F. W. Sluyter (sec. Ds. G. L. Goris), voor de zending, Ds. F. W. Sluyter (sec. Ds. P. L. Kostes) en Ds. S. F. Goslinga (sec. Ds. K. van Anken)

6. Rapport wordt uitgebracht bij monde van Ds. Sieders inzake losmaking van Ds. Meynen.

7. Approbatie van het aangenomen beroep van Ds. Hagenbeek naar Vlaardingen B.

8. Ds. Goslinga rapporteert namens de deputaten naar de Part. Syn. (ZG.).

9. Een der kerken vraagt en ontvangt toestemming om in een tweetal gevallen de tweede trap der censure toe te passen. Aan een andere kerk, die met een dergelijk verzoek komt, wordt geadviseerd daarmede nog eenigen tijd te wachten. Aan een derde kerk wordt in een eigenaardig geval geadviseerd, desverkiesende zich te wenden tot een naburigen kerkeraad. Een vierde kerk ontvangt in een geval, waarin vroeger geadviseerd werd, de toepassing van de tweede trap der censure uit te stellen, toestemming thans daarmede voort te gaan. De aanvrage van een tweetal kerken om financieelen steun wordt in handen gesteld van deputaten ad hoc.

10. Rondvraag naar art. 41 D. K. O.

11. Vacaturediensten worden geregeld als volgt: October, Ds. Sieders; November, Ds. Sluyter; December, Ds. Vonk. En voor de classis Brielle: December, Ds. van Anken; Januari, Ds. Berends; Februari, Ds. Diemer.

12. Mededeeling van collecten voor hulpbehoevende studenten.

13. Als naamroepende kerk voor de volgende vergadering wordt aangewezen Hoek van Holland. Datum 28 November. Praeses DS. Koster.

14. Lecture van de korte notulen.

15. De vergadering wordt met dankzegging gesloten door Ds. van Haeringen.

Namens de classis,
P. VAN HOVEN, *adj.-scriba*.

Kort verslag van de classis Woerden der Geref. Kerken, gehouden op Donderdag 24 Augustus 1911 te Alphen a. d. Rijn.

1. De vergadering wordt op de gewone wijze geopend en gesloten.

2. Onderzoek der credentiebrieven. Van de kerken Woerden en Woubrugge blijkt de predikant niet aanwezig te zijn. Van Noorden en Nieuwkoop verkrijgt een diaken keurstem.

3. Het moderamen moet zijn: Ds. Gunst, praeses, Ds. Van der Voet, scriba, Ds. Brouwer, assessor.

Zoolang de praeses niet aanwezig is, neemt Ds. Brouwer het praesidium waar en zal Ds. Fleurke zorgen voor het persverslag.

4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

5. Ter Aar ontvangt advies in een tuchtzaak en om den 2en trap der censure toe te passen. Nieuwkoop ontvangt de goedkeuring van het toepassen van den 2en trap der censure.

6. Rapport wordt uitgebracht over de Part. Synode bij monde van Ds. Warmenhoven.

7. Regeling der vacature beurten. Nieuwkoop en Noorden: Sept. Ds. van Dijk, Oct. Ds. Verrij, Nov. Ds. van der Voet; Alphen: Sept. Ds. Gunst, Oct. Ds. van der Heyden, Nov. Ds. Elzenga; Bodegraven: Sept. Ds. Warmenhoven, Oct. Ds. Brouwer, Nov. Ds. Fleurke.

8. Als roepende kerk voor de volgende vergadering wordt Bodegraven aangewezen.

9. Het kort verslag wordt gelezen en goedgekeurd.

Kort verslag van de vergadering der classis Dordrecht.

Door Ds. van der Kamp, naar toerbeurt voorzitter, werd de vergadering, na het lezen van 1 Petr. 5 met gebed geopend.

Nadat de notulen der vorige vergadering goedgekeurd en de credentiebrieven in orde bevonden waren, kwam er eene tuchtzaak uit de kerk van Sliedrecht ter tafel. Zoodra deze zaak door den kerkeraad en de bezwaarde broeders uit S. was toegelicht, diende de classis van advies, hetwelk, in liefde aanvaard, tot eene spoedige en gunstige oplossing der gerezen moeilijkheden kon leiden

De vacaturediensten voor de kerk van N. Lekkerland werden aldus geregeld: 8 Oct. Ds. Heij, 22 Oct. Ds. de Jonge, 12 Nov. Ds. Warner en 26 Nov. Ds. Meijnen.

Op een verzoek uit de Groote Lindt, om met de hulp der classis tot kerkformatie te komen, zal de volgende classis ingaan, nadat door den kerkeraad van Zwijndrecht meer licht over deze zaak is verstrekt.

Deputaten, die aan de beurt van aftreding waren, werden allen gecontinueerd.

Nadat Zwijndrecht als roepende kerk was aangewezen voor de volgende vergadering, sloot Ds. Vonkenberg de samenkomst met dankzegging.

Op last der classis,
A. VOOGEL, *scriba*.

Kort verslag van de vergadering der classis Alkmaar, gehouden 6 Sept. 1911.

Ds. van den Bosch opent op gebruikelijke wijze. Credentialen wijzen uit, dat alle kerken wettig vertegenwoordigd waren.

Ds. J. Mulder, assessor; Ds. J. C. Dagevos, scriba.

Notulen vorige vergadering goedgekeurd.

Naar aanleiding van een schrijven van Prof. N. in zake de kerk van Sch. ontspon zich een levendige discussie. Besloten werd aan de depp. voor de corr. met de Hooge Overheid kennis te geven van de oprichting van het kerkelijk instituut te Sch., terwijl aan genabuurde kerken de verdere regeling der zaken te Sch. wordt aanbevolen.

Ds. Mulder rapporteert van het verhandelde ter Part. Synode.

Volgens instructies van Br. o. L. en N. Sch. wordt besloten in de eerste week van Oct. een class. zendingsdag te houden te Br. o. L. De regeling wordt opgedragen aan de kerk van Den Helder.

De kerk van A. vraagt fin. steun voor haar emeritus. Nadere regeling dezer zaak op de e.k. vergadering, als de kerkeraden over deze materie zullen gehandeld hebben.

De kerk van Br. o. L. brengt de zaak der evangelisatie ter sprake. Wat kan er meer gedaan worden? Genoemde kerk wordt — na een aangename bespreking van dezen belangrijken arbeid — verzocht op de e.k. verg. een belijnd voorstel hieromtrent ter tafel te brengen.

Collecten en quota worden geind.

Regeling vacaturebeurten: Krabbendam, Van der Beek: Alkmaar, Mulder; Anna Paulowna, De Walle; Kolhorn, Van den Bosch; Schermerhorn, Stadig.

Volgende vergadering begin Nov. te Helder. Roepende kerk Krabbendam.

Ds. Mulder eindigt met dankzegging.

Op last der classis,
J. MULDER, *h. t. assessor*.

Buitenland.

Engeland. Een belangrijke stap tot de vereeniging der Schotsche Staatskerk met de Vereenigde Vrije Kerk.

De Schotsche staatskerk heeft, evenals de Vereenigde Vrije kerk, eene Presbyteriaansche kerkorde. Eenige jaren geleden werd het denkbeeld geopperd om de Staatskerk met de Vrije kerk te vereenigen. De kerkelijke vergadering der „Honderd mannen" van de Schotsche staatskerk heeft zich bereid verklaard met de Vrije kerk een lichaam uit te maken. Maar is het wel mogelijk, dat een kerk als de Vrije kerk, die geformeerd werd omdat men vrij wilde zijn van de macht, welke de staat over de kerk uitoefende, zich gaat vereenigen met een kerk die nog aan den staat verbonden is? Daarom is het te meer verblijdend, dat de „Honderd man" uitspraken, dat hun kerk in geestelijke dingen zoo vrij van het gezag der overheid worden zou, dat de Vereenigde Vrije kerk daarmede genoegen kan nemen, en dat dus alle bepalingen welke daarmede in strijd waren, moesten vervallen. Deze woorden geven te kennen, dat de Schotsche staatskerk eigenhandig de banden die haar aan den staat binden, wil verscheuren en vrijwillig hare geprivilegeerde positie, die reeds eeuwen lang geduurd heeft, wenscht prijs te geven om met de Geunieerde Vrije kerk te kunnen vereenigd worden. Het is een goede tijding, die aldus uit Schotland tot ons komt.

De Vrije Schotsche kerk, een vier jaren geleden vereenigd met de Geunieerde Presbyteriaansche kerk, ontstond, omdat men zich door collatoren geen predikanten wilde laten opdringen, die in de gemeente niet gewenscht waren. In 1839 werd de Veto-akte aangenomen, waardoor bepaald werd, dat eene gemeente het recht had een predikant af te wijzen, die haar niet beviel. De collatoren, dat zijn zij, die het recht hadden een predikant voor een gemeente aan te wijzen, achtten zich in hunne rechten verkort en wendden zich tot de rechtbanken, die hen in het gelijk stelden. De regeering werd toen aangezocht de rechten der kerken te verdedigen; zij talmde zoo lang mogelijk met het geven van een antwoord, maar erkende ten slotte de beslissing van de rechtbank. Onder leiding van Dr. Coalmers verlieten toen 200 predikanten de Staatskerk, om de Vrije Schotsche kerk te stichten. Men moest natuurlijk de kerkelijke goederen achterlaten. Wanneer nu na 68 jaar de Staatskerk hare banden met den staat wil verbreken dan kan gezegd, dat de beginselen der Vrije Schotsche kerk wel hebben doorgewerkt.

Rusland. Toeneming der secten. Een merkwaardige rede in de volksvertegenwoordiging gehouden.

In het Maart-nummer van *Christianskoye Chtenye* heeft de hoogleeraar BRONZOV een interessant overzicht van een correspondentie met een zendeling-monnik, die in een van de uithoeken van het Russische rijk arbeidt. Deze monnik klaagt steen en been over den bloei van de verschillende secten en den achteruitgang van de Staatskerk. Hij schreef: „Terwijl de sectatische propaganda van uur tot uur in kracht en uitgebreidheid toeneemt, hebben de twee strijders, die door onze kerk betaald worden om de ketterij te bestrijden, gedurende mijn verblijf alhier weinig meer gedaan dan hunne tractementen in ontvangst nemen. Van één heb ik een oogenblik het aangezicht gezien, den ander heb ik nooit ontmoet. Zij zouden conferenties houden om de leden der Russische kerk voor te lichten, maar niemand heeft er ooit van gehoord, dat zulke samenkomsten gehouden werden. Het is duidelijk dat de kerk van zulke arbeiders niets te hopen heeft. Te verwonderen is het ook niet, dat onder zulke omstandigheden de sectaristen in kracht en invloed winnen en zonder tegenkanting hun netten onder onze eigene voeten uitspreiden".

Prof. Bronzov hangt ook een treurig tafereel op van het kloosterleven, dat door vormdiensten en onderlingen naijver der bewoners bedorven wordt, terwijl hij als zijn meening uitspreekt, dat alleen een algeheele reorganisatie deze middeneeuwsche instelling zou kunnen redden. Ook in de Doema, de volksvertegenwoordiging van Rusland, werden de kloosters heftig aangevallen.

In de Doema sprak de afgevaardigde Sacharoff de volgende merkwaardige rede uit: „Ik vraag uwe aandacht voor de quaestie die wij thans hebben te behandelen, want zij is van het uiterste gewicht voor ons dierbaar vaderland. Als wij ons onderwerp niet met betamelijken ernst behandelen, zal achteruitgang op godsdienstig, zedelijk en maatschappelijk gebied ons nationaal leven blijven verwoesten. De voorstellen van de commissie tot bestrijding van dronkenschap bevatten veel belangrijks en als zij behoorlijk gesteund worden door Kerk en Staat, zullen zij veel goed aan ons volk brengen. Maar wij moeten ons afvragen of zulke voorstellen werkelijk in staat zijn om het kwaad uit te roeien? In Rusland lijden velen door dronkenschap. Vraag hun of zij dronken willen zijn en het goed vinden dat zij drinken, en zij zullen u antwoorden: „Neen, wij verfoeien den dronk; hij verwoest ons. Vraag hun verder: „Wat verhindert u, u van den dronk te onthouden en een matig mensch te worden?" — en zij antwoorden: „Wij zouden het gaarne willen, maar wij hebben geen wil meer. Ik kan niet met den dronk breken": „Waarom vermant gij u zelven niet en werpt uwe zwakheid van u?" en gij verneemt: „ik zou het gaarne willen, maar ik heb geen energie."

Daarom, zoo wij met goed gevolg de dronkenschap willen bestrijden, behooren wij middelen te zoeken om den wil te sterken en zoo verstand en gevoel te beheerschen, dat de zucht om te drinken niet meer opduikt. Wij moeten het hart verlichten om den dronkaard te overtuigen, dat de herberg geen plaats voor hem is.

Dit licht wordt door het Evangelie gegeven. Ik spreek niet van een religie van ceremoniën, welke volgens het oordeel van vele sprekers alhier getoond heeft onmachtig te zijn om deze zonde te bestrijden, maar van een vrije religie, de zuivere leer van het Evangelie, die in staat is iemand een nieuw leven te geven.

Wat ik spreek is geen theorie, maar waarheid op feiten gegrond. Ik wil u deze feiten voor oogen stellen, ze ontleenende aan de geschiedenis der Evangelische beweging in Rusland. Wie heeft niet gehoord van Stundisten, Baptisten, Molokanen, Evangelischen? Het zijn verschillende namen voor dezelfde beweging. Onder deze geloovigen zijn duizenden die vroeger dronkaards waren. Zij zijn nu geheel-onthouders. Ik kan dit bewijzen. Bezoek een dorp waar deze geloovigen wonen. Ik wil niet beweren dat er geen enkel drinker gevonden wordt, maar het dorp geeft den indruk, dat daar een matig volk woont.

Waarom blijven wij, orthodoxe Russen, achter? Twee weken geleden werd te St. Petersburg een convent van Evangelische Christenen gehouden. Er werd daar de vraag gesteld, of men iemand die in sterken dronk handelt, tot het lidmaatschap der kerk zou toelaten? Het antwoord was ontkennend. Ik schrijf dit toe aan de werking van het Evangelie van Jezus Christus. Hij heeft gesproken: „Zonder Mij kunt gij niets doen". En zoo is het. De menschen van wie ik spreek, zijn goede Russen, in welke het Evangelie zijn werk heeft gedaan.

Hieruit volgt, dat als wij in Rusland de dronkenschap willen bestrijden, wij het Evangelie moeten verbreiden en alle pogingen behooren te steunen, die er toe strekken om het leven van het volk in overeenstemming te brengen met de beginselen van het Evangelie. Maar wat doen onze overheidspersonen in verschillende plaatsen? Een groepje menschen komt in een huis bijeen om saam den Bijbel te lezen. Onmiddellijk komt de politie, en achter de politie staan rechtbanken — omdat iemand den Bijbel gelezen heeft! Naast dat huis is volk in een herberg vergaderd om te drinken, maar de politie gaat voorbij en neemt er geen notitie van. Wanneer de centrale regeering van deze onwettige handelingen hoort, veroordeelt zij ze. Maar toch hebben trots alles zij plaats . . . . Neen, als het Woord niet de vrije loop gelaten wordt, zal een matig volk niet op Russischen bodem gevonden worden.

Toen het October-manifest, volle vrijheid inzake de religie gevend, verscheen, begonnen de Russen, wier streven is een leven naar het Evangelie, vrijer adem te halen. Maar, helaas! hun vreugde duurde niet lang. Circulaires volgden, die de voorrechten, welke de ukase gaf, beperkten. Dit heeft den strijd voor de matigheid niet in de hand gewerkt.

Ten slotte wees de spreker er op, dat er voor Rusland alleen een betere toekomst zou aanbreken, wanneer aan Gods Woord de vrije loop gelaten werd en alle belemmeringen om dat Woord te lezen en te verkondigen, werden weggedaan.

Dat wij het hiermede van harte eens zijn, behoeven wij niet te verzekeren.

Waarom drinken de Mahomedanen geen wijn.

Het is bekend, dat de Mahomedanen den Heere Jezus houden voor een profeet, voor een zondeloos mensch, voor een machtig wonderdoener (dien men wonderen toeschrijft die niet in den Bijbel beschreven zijn) en voor een mensch die, zonder den dood te ondergaan, in den hemel overging. Zijn Godheid en zijn verzoenend lijden en sterven aan het hout des kruises worden als een afschuwelijke leer verworpen, evenals de heilige Drieëenheid.

Nu is het den Mahomedanen volgens den Koran verboden wijn te drinken, en velen verkeeren in de gedachte dat de valsche profeet dit verbod uitvaardigde om het zedelijk peil van zijn volgers te verheffen. Doch dit is niet het geval. Het gebruik van den verderfelijken opium, een vloek voor de Oostersche volken, wordt door den Koran niet verboden. Het is waar dat de Scheriat het voorschrift van den Koran uitgebreid heeft door te leeren, dat geen Muzelman alcoholische dranken mag drinken, maar Mahomed verklaarde dat men geen wijn drinken mocht, omdat deze drank het symbool is van den zoendood van Christus. Hij wilde daardoor de kloof, die er bestaat tusschen zijn volgelingen en de discipelen van den Christus, zoo diep mogelijk maken. De Koran zegt, dat wijn door den duivel geheel bedorven is. Daarom is wijn voor den Muzelman de onreinste en meest bedorven zaak in de wereld. Een kleedingstuk waarop een druppel wijn valt, is voor altijd onrein; water kan de onreinheid niet wegnemen; het moet weggeworpen worden. Wanneer ook maar de geringste hoeveelheid wijn op een vloer valt, mag er in dat huis geen gebed meer gedaan worden. Een uitlegger van den Koran beweert, dat, wanneer een druppel wijn in een bron gevallen was en deze bron later met aarde gevuld werd, en in deze aarde een boom zou groeien, het toch altijd zondig zou blijven de vruchten van dien boom aan te raken.

Mahomed zag in 't bloed van het Nieuwe Testament het alles beheerschende feit van de Christelijke religie. Daarom verbood hij het gebruik van wijn, omdat deze het zinnebeeld is van Christus' bloed. De zending ondervindt het in den tegenwoordigen tijd, dat dit verbod nog steeds een hinderpaal is voor het aanneman van het Evangelie. De Evangelieboden onder de Mahomedanen moeten dikwijls woorden hooren, die aldus luiden: „In uw religie wordt de onreinste en de meest weerzinwekkende zaak beschouwd als een heilig element. Gij zegt dat Jezus sprak: „Dit is mijn bloed. Drinkt allen daarvan". „Hoe kon de Heilige Gods zoo iets onreins zijn bloed noemen en het aan zijn discipelen geven". Men beseft dat er veel voor gebeuren moet, dus een krachtdadige werking des Heiligen Geestes noodig is, om zulke Mahomedanen te doen verstaan, dat alleen het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

GELOOF EN MOED.

III.

IN DES VIJANDS HAND.

Reeds vroeg in den volgenden morgen liet Gilpin zijn trouwen Willem weer bij zich komen.

„Vriend," sprak hij, „gij moet naar de stad gaan en den kleermaker zeggen, dat hij nog vandaag bij mij komt."

„Den kleermaker!" sprak de knecht verbaasd, die wel wist, hoe weinig de leeraar met kleeren ophad, en hoe hij er bitter weinig zorg voor droeg.

„Ja," was het korte, kalme antwoord.

Tegen den middag verscheen de man, die niet aan veel bestellingen van den deken van Haughton gewoon was.

„Gij moet voor mij een lang, wit kleed maken," sprak Gilpin, „zooals de geestelijken dragen, dusver had ik er geen. Maar wil er op rekenen, dat er veel haast bij is. Ik kan het heel spoedig noodig hebben."

„'t Komt in orde, eerwaarde heer," zei de kleermaker, en vertrok.

„Ik bemerkte dat gij verwonderd waart over uw boodschap," sprak Gilpin tot zijn bediende, toen hij hem weer ontmoette. „Maar ik had reden voor wat ik deed. Ik heb een wit priesterkleed besteld, om daarin straks voor den bisschop te verschijnen. Ik wil niet, dat men mij van gebrek aan eerbied of van iets dat min betamelijk is, kan beschuldigen."

„'k Hoop maar, dat het kleed niet noodig zal zijn," was het antwoord.

Niet lang nadat de kleermaker was vertrokken, kwam er weer bezoek. Ditmaal waren het drie heeren uit Londen, vrienden van Gilpin. Zij hadden zoo haastig mogelijk de toen vrij lange reis naar Haughton afgelegd, en werden hartelijk ontvangen.

„Ik weet dat gij mij geen vroolijk nieuws komt brengen," sprak Gilpin, „maar ik ben op alles voorbereid."

„'t Is zooals we u geschreven hebben," ant-